

Cyngor Sir CEREDIGION County Council

ADRODDIAD I'R: Pwyllgor Safonau a Moeseg
DYDDIAD: 3 Ebrill 2023
LLEOLIAD: Hybrid
TEITL: Canfyddiadau Cod Ymddygiad Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus

PWRPAS YR ADRODDIAD: Er gwybodaeth

Bydd Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru yn ystyried cwynion sy'n ymwneud â Chod Ymddygiad Aelodau o dan ddarpariaethau Rhan III Deddf Llywodraeth Leol 2000 a'r Gorchmynion perthnasol a wnaed gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru o dan y Ddeddf uchod. Gwnaed y penderfyniad canlynol cael ei gyhoeddi ers y cyfarfod blaenorol:-

Hyrwyddo cydraddoldeb a pharch : Cyngor Cymuned Llanusyllt

Dyddiad yr Adroddiad 03/03/2023

Pwnc COD - Hyrwyddo cydraddoldeb a pharch

Canlyniad COD

Rhif Cyfeirnod yr Achos 202202280

Math o Adroddiad COD - Rhoddwyd y gorau

Corff Perthnasol Cyngor Cymuned Llanusyllt

Derbyniodd yr Ombwdsmon gŵyn gan aelod o'r cyhoedd ("yr achwynydd") bod Aelod o Gyngor Cymuned Llanusyllt ("y Cyngor") wedi methu â chadw at y Cod Ymddygiad i Aelodau.

Honnwyd bod yr Aelod wedi mynd at yr achwynydd ac wedi ymddwyn yn ymosodol tuag ato ynghylch mater parcio. Honnodd yr achwynydd fod yr Aelod wedi ymddwyn mewn modd gormesol a bygythiol ac wedi defnyddio ei safbwynt i'w fychanu a chodi cywilydd arno.

Dywedodd yr achwynydd fod yr Aelod wedi ymddwyn mewn ffordd a oedd yn bwlio ac yn fygythiol. Cydnabu'r Aelod y bu cyfarfod ond dywedodd na wnaeth ymddwyn yn wael yn y rhyngweithio. Nid oes unrhyw dyst arall na thystiolaeth teledu cylch cyfyng ar gael. Ar ôl ystyried y dystiolaeth a gyflwynwyd gan y ddau barti dan sylw, nid oedd yr un o'r wybodaeth na'r dystiolaeth a oedd ar gael yn awgrymu y dylid cymryd un cyfrif dros y llall. Felly, yn absenoldeb unrhyw dystiolaeth annibynnol o'r digwyddiad, ni allai'r Ombwdsmon ddweud a oedd ymddygiad yr Aelod yn awgrymu bod y Cod Ymddygiad wedi'i dorri.

Roedd ymchwiliad pellach i'r mater hwn yn annhebygol o esgor ar unrhyw wybodaeth a fyddai'n newid cydbwysedd y dystiolaeth a oedd ar gael ac felly nid oedd yn gymesur nac er budd y cyhoedd i barhau â'r ymchwiliad.

Gwrthrychedd a phriodoldeb : Cyngor Sir Powys - Gwrthrychedd a phriodoldeb

Dyddiad yr Adroddiad 22/02/2023

Pwnc COD - Gwrthrychedd a phriodoldeb

Canlyniad COD

Rhif Cyfeirnod yr Achos 202101250

Math o Adroddiad COD - Cyfeiriwyd at Panel Dyfarnu Cymru

Corff Perthnasol Cyngor Sir Powys

Derbyniodd swyddfa'r Ombwdsmon gwynion bod aelod o Gyngor Sir Powys wedi torri'r Cod Ymddygiad.

Cyfeiriwyd yr adroddiad ar yr ymchwiliad at Lywydd Panel Dyfarnu Cymru i'w dyfarnu gan driwlynlys.

Hyrwyddo cydraddoldeb a pharch : Cyngor Tref Hwlfordd

Dyddiad yr Adroddiad 20/02/2023

Pwnc COD - Hyrwyddo cydraddoldeb a pharch

Canlyniad COD

Rhif Cyfeirnod yr Achos 202200117

Math o Adroddiad COD - Cyfeiriwyd at Bwyllgor Safonau

Corff Perthnasol Cyngor Tref Hwlfordd - Hyrwyddo cydraddoldeb a pharch

Derbyniodd yr Ombwdsmon gwyn bod Aelod ("yr Aelod") o Gyngor Tref Hwlfordd ("y Cyngor Tref") wedi torri'r Cod Ymddygiad i Aelodau'r Cyngor.

Cyfeiriwyd yr adroddiad ar yr ymchwiliad at Swyddog Monitro Cyngor Sir Penfro i'w ystyried gan ei Bwyllgor Safonau.

Datgelu a chofrestru buddiannau : Cyngor Cymuned Llanarmon

Dyddiad yr Adroddiad 29/11/2022

Pwnc COD – Datgelu a chofrestru buddiannau

Canlyniad COD

Rhif Cyfeirnod yr Achos 202106162

Math o Adroddiad COD - Cyfeiriwyd at Panel Dyfarnu Cymru

Corff Perthnasol Cyngor Cymuned Llanarmon

Derbyniodd swyddfa'r Ombwdsmon gŵyn bod cyn aelod ("y Cyn Aelod") o Gyngor Cymuned Llanarmon ("y Cyngor") wedi torri'r Cod Ymddygiad. Honnwyd bod y Cyn Aelod wedi methu â datgan buddiannau mewn 2 o gyfarfodydd y Cyngor pan drafodwyd adroddiad gan Archwilio Cymru.

Ystyriodd yr ymchwiliad a oedd y Cyn Aelod wedi methu â chydymffurfio â darpariaethau canlynol y Cod Ymddygiad:

6(1)(a) – Rhaid i aelodau beidio ag ymddwyn mewn ffordd y gellid yn rhesymol ei hystyried yn un sy'n dwyn anfri ar eu swydd neu awdurdod.

7(a) – Rhaid i aelodau beidio â, yn eu capasiti swyddogol neu fel arall, defnyddio neu geisio defnyddio eu safle yn amhriodol i roi neu i sicrhau mantais i'w hunain neu i unrhyw berson arall, neu i greu neu i osgoi anfantais i'w hunain neu i unrhyw berson arall.

10(1) – Ym mhob mater, mae'n rhaid i aelodau ystyried a oes ganddynt fuddiant personol, ac a yw'r cod ymddygiad yn ei gwneud yn ofynnol iddynt ddatgelu'r buddiant hwnnw.

10(2)(c) – Rhaid i aelodau ystyried bod ganddynt fuddiant personol mewn unrhyw fusnes eu hawdurdod pe byddai'n rhesymol ystyried penderfyniad arno yn benderfyniad a fyddai'n effeithio ar eu llesiant neu eu sefyllfa ariannol, neu lesiant neu sefyllfa ariannol person y maent yn byw gydag ef, neu unrhyw berson y mae ganddynt gysylltiad personol agos ag ef.

11(1) – Pan fydd gan aelodau fuddiant personol mewn unrhyw fusnes eu hawdurdod a phan fyddant yn bresennol mewn cyfarfod lle y caiff y busnes hwnnw ei ystyried, rhaid iddynt ddatgelu ar lafar gerbron y cyfarfod hwnnw fodolaeth a natur y buddiant hwnnw cyn i'r cyfarfod ystyried y busnes neu ar ddechrau'r ystyriaeth, neu pan ddaw'r buddiant i'r amlwg.

11(2) – Pan fydd gan aelodau fuddiant personol mewn unrhyw fusnes eu hawdurdod a phan wnânt gynrychioliadau llafar i un o aelodau neu o swyddogion eu hawdurdod, dylent ddatgelu'r buddiant ar ddechrau'r cyfryw gynrychioliadau, neu pan ddaw'n amlwg iddynt fod ganddynt fuddiant o'r fath, a chadarnhau'r cynrychioliad a'r buddiant yn ysgrifenedig o fewn 14 o ddiwrnodau ar ôl gwneud y cynrychioliad.

12(1) – Pan fydd gan aelodau fuddiant personol mewn unrhyw fusnes eu hawdurdod, mae ganddynt hefyd fuddiant sy'n rhagfarnu yn y busnes hwnnw os bydd y buddiant yn un y bydd yn rhesymol i aelod o'r cyhoedd sy'n gwybod y ffeithiau perthnasol fod o'r farn ei fod mor arwyddocaol fel y bydd yn debygol o ragfarnu eu barn ynghylch buddiant cyhoeddus.

14(1)(a) – Yn ddarostyngedig i is-baragraffau (2), (2A), (3) a (4), pan fydd gan aelod fuddiant sy'n rhagfarnu mewn unrhyw fusnes ei awdurdod, oni roddwyd gollyngiad iddo gan bwyllgor safonau ei awdurdod, mae'n rhaid iddo ymadael â'r ystafell, y siambr neu'r man lle y mae cyfarfod i ystyried y busnes yn cael ei gynnal –

i. pan fo is-baragraff (2) yn gymwys, yn syth ar ôl i'r cyfnod ar gyfer gwneud cynrychioliadau, ateb cwestiynau neu roi tystiolaeth sy'n ymwneud â'r busnes ddod i ben a beth bynnag cyn i ystyriaeth bellach o'r busnes ddechrau, p'un a ganiateir i'r cyhoedd aros yn bresennol ar gyfer y cyfryw ystyriaeth ai peidio; neu

ii. mewn unrhyw achos arall, pa bryd bynnag y daw i'r amlwg bod y busnes hwnnw'n cael ei ystyried yn y cyfarfod hwnnw;

14(1)(a) – Yn ddarostyngedig i is-baragraffau (2), (2A), (3) a (4), pan fydd gan aelod fuddiant sy'n rhagfarnu mewn unrhyw fusnes ei awdurdod, oni roddwyd gollyngiad iddo gan bwyllgor safonau ei awdurdod, mae'n rhaid iddo beidio â cheisio dylanwadu ar benderfyniad ynghylch y busnes hwnnw;

14(1)(e) – Yn ddarostyngedig i is-baragraffau (2), (2A), (3) a (4), pan fydd gan aelod fuddiant sy'n rhagfarnu mewn unrhyw fusnes ei awdurdod, oni roddwyd gollyngiad iddo gan bwyllgor safonau ei awdurdod, mae'n rhaid iddo beidio â gwneud unrhyw gynrychioliadau llafar (p'un ai'n bersonol neu ar ryw ffurf ar gyfathrebu electronig) mewn cysylltiad â'r busnes hwnnw neu raid i iddo roi'r gorau ar unwaith i wneud y cyfryw gynrychioliadau llafar pan ddaw'r buddiant sy'n rhagfarnu i'r amlwg.

Cyfaddefodd y Cyn Aelod ei bod yn ymwybodol bod ganddi fuddiannau personol a rhai a oedd yn rhagfarnu, ond ni ddatgelodd hi nhw gan nad oedd eisiau cael ei gorfodi i adael y cyfarfodydd. Cytunodd ei bod wedi annerch y Cyngor ac wedi cymryd rhan mewn pleidleisiau yn y ddau gyfarfod Cyngor. Dywedodd y Cyn-Aelod nad oedd yn difaru ei gweithredoedd.

Canfu'r ymchwiliad fod ymddygiad y Cyn Aelod yn awgrymu torri paragraffau 6(1)(a), 7(a), 11(1), 14(1)(a), 14 (1)(c) a 14(1)(e) o'r Cod Ymddygiad.

Daeth y Tribiwnlys i'r casgliad bod yr Aelod wedi torri paragraffau 11(1), 14(1)(a) a 14(1)(e) o'r Cod Ymddygiad drwy fethu â datgelu bodolaeth a natur buddiannau personol a rhai a oedd yn rhagfarnu mewn busnes perthnasol, drwy fethu ag ymadael o gyfarfodydd dyddiedig 1 Ebrill a 3 Tachwedd 2021 ac wrth wneud sylwadau llafar mewn perthynas â'r busnes hwnnw yn y cyfarfodydd. Daeth y Tribiwnlys i'r casgliad hefyd fod yr Aelod wedi torri paragraff 6(1)(a) o'r Cod Ymddygiad drwy gynnal ei hun mewn cyfarfodydd o'r fath mewn modd y gellid yn rhesymol ei ystyried fel un sy'n dwyn anfri ar ei swydd neu ei hawdurdod. Daeth y Tribiwnlys i'r casgliad ymhellach bod yr Aelod wedi torri paragraffau 7(a) a 14(1)(c) o'r Cod Ymddygiad drwy ddefnyddio neu geisio defnyddio ei swydd yn amhriodol i osgoi anfantais i berson arall a cheisio dylanwadu ar benderfyniad ynghylch busnes perthnasol. Yn unol â hynny, penderfynodd y Tribiwnlys y dylai'r Aelod gael ei anghymhwysu am 12 mis rhag bod neu ddod yn aelod o'r awdurdod neu o unrhyw awdurdod perthnasol arall.

Uniondeb : Cyngor Gwynedd

Dyddiad yr Adroddiad 31/10/2022

Pwnc COD - Uniondeb

Canlyniad COD

Rhif Cyfeirnod yr Achos 202107843

Math o Adroddiad COD - Cyfeiriwyd at Bwyllgor Safonau

Corff Perthnasol Cyngor Gwynedd

Derbyniodd swyddfa'r Ombwdsmon gŵyn bod aelod o Gyngor Gwynedd ("y Cyngor") wedi torri'r Cod Ymddygiad.

Hyrwyddo cydraddoldeb a pharch : Cyngor Cymuned Radur a Threforgan

Dyddiad yr Adroddiad 05/12/2022

Pwnc COD - Hyrwyddo cydraddoldeb a pharch

Canlyniad COD

Rhif Cyfeirnod yr Achos 202105923

Math o Adroddiad COD - Dim tystiolaeth o dorri

Corff Perthnasol Cyngor Cymuned Radur a Threforgan

Derbyniodd yr Ombwdsmon gŵyn fod aelod ("yr Aelod") o Gyngor cymuned Radur a Threforgan ("y Cyngor") wedi torri'r Cod Ymddygiad.

Honnwyd bod yr Aelod wedi gwneud sylwadau hiliol i aelod arall o'r Cyngor drwy wneud cyfeiriad negyddol a oedd yn ymddangos allan o gyd-destun at ffigur gwleidyddol a chrefyddol at yr Achwynydd a oedd o'r un grefydd â'r ffigur hwnnw. Penderfynodd yr Ombwdsmon fod ymchwiliad i'r sylwadau yn briodol ac ystyriodd a allai ymddygiad yr Aelod fod wedi torri paragraffau 4(a), 4(b), 4(c) a 6(1)(a) o'r Cod Ymddygiad.

Cafwyd gwybodaeth gan y Cyngor, gan gynnwys cofnodion cyfarfodydd perthnasol a negeseuon e-bost. Cyfwelwyd hefyd â thystion, gan gynnwys yr achwynydd, a'r Aelod.

Canfu'r ymchwiliad y gellid yn rhesymol ddweud bod sylwadau'r Aelod yn dod o fewn meysydd rhyddid mynegiant. Canfu'r ymchwiliad fod esboniad yr Aelod am ei sylwadau, y ffaith ei fod wedi postio o'r blaen ar gyfryngau cymdeithasol am faterion tebyg a'i fod wedi dweud nad oedd yn bwriadu bod yn amharchus i'r Achwynydd a'i ffydd yn awgrymu bod ganddo hawl i fynegi ei farn. golygfeydd. Nid oedd ei sylwadau'n mynd y tu hwnt i'r hyn a oedd yn sylw cyfreithlon ac nid oeddent yn gyfystyr â sylwadau anesgusodol na personol na lleferydd casineb. Nid oedd yr Ombwdsmon wedi ei pherswadio bod y sylwadau yn gyfystyr â thorri paragraff 4(a), 4(b), 4(c) neu 6(1)(a) o'r Cod Ymddygiad.

Canfu'r Ombwdsmon o dan Adran 69(4)(a) nad oedd tystiolaeth o unrhyw fethiant i gydymffurfio â'r Cod Ymddygiad.

Cyfeiriwyd yr adroddiad ar yr ymchwiliad at Swyddog Monitro Cyngor Gwynedd i'w ystyried gan Bwyllgor Safonau'r Cyngor. Caiff y crynodeb hwn ei ddiweddarau yn dilyn penderfyniad y Pwyllgor Safonau.

Datgelu a Chofrestr Buddiannau : Cyngor Tref Porthcawl

Dyddiad yr Adroddiad 30/11/2022

Pwnc COD - Datgelu a Chofrestr Buddiannau

Canlyniad COD

Rhif Cyfeirnod yr Achos 202105146

Math o Adroddiad   COD - Dim Angen Gweithredu

Corff Perthnasol   Cyngor Tref Porthcawl

Derbyniodd yr Ombwdsmon gŵyn bod Aelod (“yr Aelod”) o Gyngor Tref Porthcawl (“y Cyngor Tref”) wedi torri’r Cod Ymddygiad i Aelodau.

Honnwyd bod yr Aelod wedi methu â datgan buddiant personol a buddiant sy’n rhagfarnu yn ymwneud â pherthynas â gweithiwr (“y Gweithiwr”) cwmni yr oedd y Cyngor Tref wedi’i gontractio i’w waith. Honnwyd hefyd bod yr Aelod wedi caniatáu i adroddiad Archwilio Mewnol anghywir gael ei gyhoeddi ar wefan y Cyngor Tref. Penderfynodd yr Ombwdsmon ei bod yn briodol ymchwilio i’r honiadau ynghylch buddiannau, ac ystyriodd yr ymchwiliad a allai ymddygiad yr Aelod fod wedi torri paragraffau 6(1)(a), 7(a), 11(1), 14(1)(a) a 14(1)(b) o’r Cod Ymddygiad.

Cafwyd gwybodaeth gan y Cyngor Tref, gan gynnwys cofnodion perthnasol a negeseuon e-bost. Cyfwelwyd hefyd â thystion, gan gynnwys yr achwynydd, a’r Aelod.

Canfu’r ymchwiliad fod yr Aelod a’r Gweithiwr wedi cael perthynas fer yn 2020, ac yn ystod y cyfnod hwnnw roedd yn debygol bod gan yr Aelod fuddiant personol a buddiant sy’n rhagfarnu y byddai angen iddo fod wedi’i ddatgan a thynnu yn ôl o gyfarfodydd perthnasol lle trafodwyd materion cysylltiedig, neu wrth gymeradwyo anfonebau. Roedd y dystiolaeth a gafwyd yn awgrymu nad oedd yr Aelod wedi cymeradwyo anfonebau tra bod y berthynas yn mynd rhagddi, a thra ei fod wedi mynychu sawl cyfarfod Cyngor Tref, a oedd yn cynnwys eitemau cysylltiedig, dim ond un o’r cyfarfodydd hyn oedd yn dod o fewn cyfnod y berthynas. Penderfynodd yr Ombwdsmon felly y gallai’r Aelod fod wedi torri paragraffau 11(1), 14(1)(a) a 14(1)(b) o’r Cod Ymddygiad mewn perthynas â’r cyfarfod o fewn y cyfnod perthnasol.

Canfuwyd gan nad oedd cysylltiad yr Aelod a’r Gweithwyr yn agos nac yn chwerw ar ôl i’r berthynas ddod i ben, nad oedd y buddiant bellach yn bersonol ac yn rhagfarnol. Canfu ymchwiliad yr Ombwdsmon hefyd nad oedd digon o dystiolaeth i awgrymu bod yr Aelod wedi defnyddio ei safbwynt yn amhriodol neu wedi dwyn anfri ar eu swydd fel aelod neu’r Cyngor Tref yn groes i baragraffau 6(1)(a) neu 7(a) o’r Cod Ymddygiad.

Roedd yr Ombwdsmon o’r farn, yng ngoleuni’r ymwneud cyfyngedig â busnes y Cyngor Tref yn ystod y berthynas a’r ffaith bod yr Aelod wedi myfyrio ar ei swydd ac y dylai fod wedi ystyried ei rwymedigaethau o dan y Cod a cheisio cyngor, roedd yn annhebygol y byddai sanctsiwn yn cael ei roi ac nid oedd cymryd camau pellach mewn perthynas â’r mater er budd y cyhoedd. Fodd bynnag, argymhellwyd y dylai’r Aelod fynychu hyfforddiant gloywi ar y Cod Ymddygiad mewn perthynas â’r materion yr ymchwiliwyd iddynt.

Canfu’r Ombwdsmon nad oedd angen cymryd unrhyw gamau o dan Adran 69(4)(b) o Ddeddf Llywodraeth Leol 2000 mewn perthynas â’r materion yr ymchwiliwyd iddynt.

ARGYMHELLIAD:

Nodi cynnwys yr adroddiad

Enw cyswllt: Lisa Evans
Swydd: Swyddog Safonau a Craffu
Dyddiad yr Adroddiad: 27 Mawrth 2023
Acronymau:

